Ч. 144 (11.112). Львів, пятниця 1. липня 1927. Гонорар зложено готівкою. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На шляху до децентралізації в СРСР.

Львів, 30. червня 1927.

I.

На територіях бувшої російської імперії, що творять нині Радянський Союз, витворився цілком новий тип державности разом з усім її невідступним і неминучим апаратом. Організація цілого державного апарату була пронизана наскрізь централізмом найчистішої породи. Цей централізм може й зрозумілий, коли взяти на увагу становище, з якого трактувала державу партія, що виконувала і виконує диктатуру на величезних просторах і над величезними масами населення. Держава — це машина для панування одної верстви чи кляси над іншими — так більше менше означив поняття держави апостол російського комунізму пок. Ленін. Цю дефініцію Леніна провели комуністи в життя. Самозрозуміло, що диктатурі компартії і тільки її мусів бути підчинений всецило весь державний апарат, якщо партія мала закріпити своє становище на позиціях пануючої групи при формуванні нового типу державности і не тільки її, але й взагалі нового типу суспільности, словом нового типу всіх проявів життя людських коллективів.

Одначе практика десятилітньої абсолютної централізації показала себе не тільки непрактичною, але і просто убийчою для самих виконавців диктатури. Вона породила такі типові квітки нової системи правління як нечуваний у ніякій иншій державі бюрократизм, формалізм, а в слід за ним і занедбування численних і до того дуже важних і пекучих справ. Бо хоч верхи теоретично дуже скоро розвязували при допомозі декретів всякі найважніші справи, то це не було ніяким ліком на формалізм, бюрократизм а в слід за тим і випливаючу з них безнадійну проволоку у полагоджуванні всякої чисто практичної справи навіть на основі нового декрету. Терпіли на тому найбільше т. зв. низи, тобто села та містечка, а точніше їх населення. А чому?

На це найкращу відповідь найдемо у самих же комуністів. Ось Затонський пише в „Комуністі" з 24. червня ц. р. таке:

„Справа в тому, що за теперішніми законами наші низові радянські органи прав мають досить, а на ділі влади мало, а це тому, що кожна вища інстанція шукає причини переглядати все з початку. В наслідку сільська рада, наприклад, навіть у тих справах, що цілком підлягають її компетенції, не розвязувала нічого, а давала висновок для району, район для округи, той чи інший спеціяліст для комісії, комісія для колегії...

Думаємо, що краще не мож зясувати наслідків того централізму, як це зроблено в наведених словах. Кожна справа переходила безліч інстанцій, доки не дійшла до найвищої, яка не була фізично в змозі безліч таких справ з усіх усюдів наспівших зразу-ж розвязати. Творилися цілі стоси актів, що чекали своєї черги. Бувало, що чекали й літами. І це ділося при революційній владі і в процесі закріплювання „здобутків" революції, отже в обставинах, де всі справи полагоджується в приспішеному темпі Організували там окремі кампанії боротьби з бюрократизмом, та й вони не доводили до нічого. Не помагала і жива, санаційна та контрольна робота органів робітничо-селянської інспекції. Централізм поїдав масу енергії, часу та людського здоровля а в першій мірі нервів і давав що раз то нові докази свого банкротства.

Почали партійні органи придумувати всякі ліки на те зло і рішили остаточно, що центральні органи влади слід відтяжити від численного бюрократичного баласту, від безлічі таких справ які можуть дуже добре вирішувати в останній інстанції також нижчі органи влади. Словом рішили вступити на непевний покищо і що найважніше при диктатурі ще зовсім не випробований шлях децентралізації.

Перший пролом у тій ділянці зробила Україна. Ось дня 23. червня ц. р. приняла і затвердила Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету на внесення Ради Народніх Комісарів закон про „поширення прав місцевих органів влади та про спрощення порядку управління". Під поширенням прав місцевих органів влади треба розуміти сільські ради та виконавчі комітети по районах і округах. Цей новий закон є без сумніву дуже важний. Він може започаткувати перелом у системі дотеперішнього правління при системі рад. І саме тому, що він такий важний, хочемо йому присвятити більше уваги. Мовчанкою попри нього пройти не можна, і то тим більше, коли зважимо, що він заважить дуже на формуванні життя трицяти міліонів населення нашого матірнього пня.

Рим промовив.

(Стаття з священичих кругів.)

На всі меморіяли, протести й віча в справі целібату Рим роками мовчав. Цю сфінксову мовчанку в нас ріжно собі пояснювали. Загально вважали її за злий знак. Тепер уже ясно, що Рим тільки чекав відповідної нагоди, щоби сказати своє слово — куди сумніше для нас, ніж можна було сподіватися. Перемиські громадяни подали скаргу на еп. Коциловського до Риму, вимагаючи його усунення. І ось цю нагоду вибрав собі Рим, щоби відповісти на всі меморіяли, прошення й протести в справі целібату.

Не вислухавши нікого з тих, що підписали скаргу, Рим не тільки обчистив еп. Коциловського з усіх 28 закидів, які перемиські громадяни піднесли проти нього, але ще й до того вихвалив його — за **„світлу ревність"**. Скаргу папа передав Конґреґації для Східної Церкви й вона справу вирішила. Це її рішення в формі листу до варшавського нунція видруковане в останньому числі перемиських „Епархіяльних Відомостей". Говориться там, що ціла та скарга, „як і попередні до неї подібні, є в значній части вислідом непорозуміння між малою частиною вірних і клиру а Епископом". А причиною тих непорозумінь є целібатські зарядження Епископа: „цей закид є для підписаних на скарзі, або радше для інспіраторів рекурсу найголовнішим, та що справа, котру в ньому порушується, є головною причиною цілого цего рекурсу". Відтак слідують такі слова:

„Це не перший раз жлеться в цій справі до св. Конґреґації і до Апостольського Престола прошення, рекурси чи протести. Від давна вже вороги целібату спричинили і піддержують цю злощасну і недорічну аґітацію умів у перемиській діецезії, поза нею, та й дуже далеко від неї.

Тому то отся Св. Конґреґація узнає і засвідчає, що Преосв. Перемиський Епископ, своїми розпорядками виданими для своєї духовної Семинарії, не нарушив в нічім ніякого загального права Східної Церкви, ані стану річий, що його дотепер признавала Апостольська Столиця. А якщо Перемиський Епископ, дозволеними способами, у свойому старанню о своїх питомців оказався прихильним радше за таким осередком, у котрому ті питомці, що хочуть без жадного примусу, свобідно і з власної волі лишаючися в целібаті, приготовитися до священства і отримати св. Тайну священства в безженному стані, могли би одержати виховання відповідне їхній аспірації і совершеннійше по їхнім власним бажанням, якщо отже Перемиський Епископ взяв і бере собі до серця це їх совершеннійше духовне виховання, — першими, що повинніб тішитись і бути гордими з цего, є саме ті світські вірні підписані на скарзі і всі світські добрі католики перемиської Епархії і з поза неї, бож вони якраз є тими, що перші мають зазнати добродійств від цего клиру, котрий, якщо вповні відповість стараниям і церковному вихованню, яке Епископ подбає дати йому по мудрим приписам Церкви, стане непохитним і ревним, стане вповні відданим душпастирству, та готовим на повну жертву з себе і всіх своїх сил, на славу Бога і на спасення душ ближніх.

Тому то Апостольський Престол і отся Свята Конґреґація, котра вже перше знала і добре знає все, що Епископ Коциловський зробив і запорядив у своїй Епархії, що до своїх вірних, що до Товариств і Інститутів виховавчих, добродійних і релігійних, що до Брацтв, що до Інститутів церковних і клиру, що до Капітули, а особливо що до духовної Семинарії, мусить засвідчити і засвідчає отсим, що він у всім тім не зробив нічого, щоби противилося законам Церкви і розпорядкам Апостольського Престола".

Мабуть Конґреґація перечислилася в своїх міркуваннях! Її вирішення не тільки що не принесе успокоєння для розбурханих уніятських душ у Галичині, але навпаки стане в ряді тих чинників, що в останніх часах безнастанно підгризають коріння унії. Ми не привикли, щоби церковна власть — ізза нашої політичної немочі — поступала з нами так, як політичні чинники, напр. рада амбасадорів. Через довгі віки досвідчували ми на собі „Кругом неправду..." та заєдно мріяли про правду й справедливість — і стали дуже вразливими на всякі прояви політичного лукавства і крутійства. Ще нам живо перед очима стоїть розігнання цілої перемиської духовної семинарії, бо питомці не хотіли згодитися на целібат, а тут Конґреґація говорить, що еп. Коциловський заводить целібат „без жадного примусу, свобідно і з власної волі" питомців; боротьбу проти **обовязкового** целібату (проти добровільного целібату в нас ніхто не виступає!) називає „злощасною і недорічною", а цілу справу представляє так, мов би еп. Коцил. не заводив обовязкового целібату і нічим не нарушив „загального права Східної Церкви"... Це діляє руйнуючо!

Кожний тямущий зрозуміє, що тим письмом Рим **затвердив целібат** у нашій церкві. Покищо тільки явно признав його та похвалив, а канонічна формула згодом вже найдеться. Виходить, що також у львівській архіепархії целібат не дасть довго чекати на себе. **Консеквенції ясні на всі боки..** Митрополит, тому, що не завів целібату, стратив у Римі всяке значіння. Так певно пояснюють собі його поступок тим, що він не хотів утратити своєї популярности й „продався вулиці"... Бажало собі духовенство й робило заходи, щоби суфраґаном митрополита іменовано його брата, ігум. Климентія. Ніщо з того! В Римі противний вітер віє... Прийде якийсь із „нової школи", що відзначатиметься „світлою ревністю", яка в нашій суспільности, як учать приміри, дістане зовсім не таку світлу назву. Ось тут ми при властивій траґедії. Якось наші політично-церковні відношення до Риму зачинають укладатися подібно, як наші політично-суспільні відношення до Варшави. Хто для нас найгірший, цей (напр. „хлібоїди") там найліпший. Сумно, тай годі!

А всеж таки одна потіха! Митрополит програв — але й виграв. Програв паперові, ефемеричні вартости, а виграв життєві й історичні. Скількиж то — задля його походження — піднощено проти нього підозрінь, наклепів у приватних розмовах і навіть у публікаціях?! А тепер ця справа вирішена — **не** словами і не суддями, але **самою історією.**

З польської пропаґанди.

На марґінесі одної книжки.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, червень 1927.

I.

Перед великими збройними розправами, підчас них і після них ідуть у світі неменше ворожі розправи — словесні. Вони підготовляють війну, виправдують її, мотивують і піддержують; вони її й ліквідують — приготовляючи, на жаль, нові війни в будуччині. Маємо на увазі явище майже таке саме старе, як війна сама: явище політичної пропаґанди на міжнародньому полі.

Колись може близче займемося цим явищем у приложенні до нашої національно - державної справи — тоді й прийдеться нам зліквідувати деякі вже поширені в нас і що раз то свіжо поширювані леґенди й блефи, ілюзії й самодурства на тему української пропаґанди за границею останнього десятиліття, пропаґанди однаково маловартної, а то й зовсім безвартної — чи вона торкалася нашої Соборної Батьківщини, чи нашої тісніщої Рідної Землі. Одначе — це колись окрем

Тоді ваш загал широко розплющить очі з диву: скільки доброї волі, сил і засобів змарнованих нінащо, скільки шарлатанства розпаношеного в тій нещасній ділянці української загравичної пропаганди! Майже стільки, що в тому сумному товченні води в ступі, яке дехто ще досі залюбки називає українською дипльоматією 1917, 1918 і дальших років.

Майстрами, просто віртуозами заграничної пропаганди виявилися натомість наші противники поляки, часу війни однаково як часу теперішнього — як хиткого! — Без пересади можна сказати, що серед трьох родів фактів, які — розвиваючися на ріжних площах і з ріжних джерел — всі співробітничали над здійсненням сьогочасного блескучого становища великої Польщі, робота польської пропаганди займала й займає місце перше: поруч роботи нашого безтямного „Диктатора", що легкодушно розтратив 100-тисячну У. Г. А. і замість „стать Богданом", став витирачем відомих передсінків у Берліні, — тай обік дипломатичної сліпорожденности Чічеріна (тай свіжого небіжчика Войкова!) на точці польської політики — відома-ж річ, що цим двом „русским" Польща завдячує англійську поміч і протекцію, необчислимої вартости.

Книжкова й ґазетна пропаґанда— воно мабуть вже й не тайна навіть українським хуторянам — це тільки одна ділянка пропаґанди. Також і в цій ділянці поляки мистці. Вони сотворили і далі творять (бо пропаґанди ніколи не вільно переривати) цілу літературу в ріжних мовах; а до писання її польська пропаґанда заставила нетільки поляків, а й чимало чужинців — французів, англійців, американців, італійців, навіть, чого доброго, українців. Одній найсвіжішій прояві книжної заграничної пропаґанди польської нині трохи ближче приглянемося.

II.

В передньому слові до своєї поемної й змістової книги,*) виданої тому кілька тижнів, п. Смоґожевський „остерігає" читача, що „книга ця не є твором пропаґанди", а є вона, мовляв, безсторонним і предметовим підручником для пізнання всіх питань теперішньої великої Польщі. Ну, ну! П. Смоґожевський — видно це з книжки — людина інтелігентна й освічена, і бачу, як сам він сміявся, коли писав такі байки. Ні, його книжка — не що інше, як твір пропаґанди, тільки пропаґанди не у вульґарному значінні цього слова, крикливої, настирливої, проповідницької, а пропаґанди розумної, доцільної, яка — не гордуючи брехнями, очевидно зручно спрепарованими і поданими, не погорджує й правдивими звістками, датами й фактами, маскує останніми перші тай вміє викликати в малосвідомого читача ілюзію обєктивного, наукового викладу найчистішої правди.

Книжка Смоґожевського — одно з найкращих писань польської пропаґанди, вона просто підручник тієї пропаґанди, підручник, до якого з користю може заглядати всякий, хто займається польським питанням у сьогоднішній стадії питання цього. Бо — між ін. і в цьому Смоґожевський помиляється — *польське питання*, все таки, істнує, нерозвязане ще, або, коли хочете, розвязане тутки провізорично, дуже навіть провізорично.

Книжка Смоґожевського нетільки підручник, а просто енциклопедія дат і відомостей про минуле й сьогочасне Польщі, які польська пропаґанда подає до вірування чужинцям, себто які вона хотіла би в них вмовити. Щоби перейти точка за точкою, стрічка за стрічкою, сторінка за сторінкою ці „дати" і ці „відомости" (вже й не кажучи про оцінки і осуди), треба би написати бодай таку саму обємисту, як Смоґожевського, книгу. Самі бачите, що в короткім фейлетоні це неможливе. Наше завдання скромніше. На виривки, без системи виберемо з тієї книги деякі твердженя і їх спростуємо. Одні з цих тверджень Смоґожевський подає може й в добрій вірі, за незнанням мало доступних фактів, — при інших він таки свідомо бреше. Невже треба додавати, що беремося за ці простуваня кількох з безлічи неправд книжки Смоґожевського не тому, щоби поучувати, або тим менше переконувати Автора? Йому це зайве, нам байдуже. А робимо це з інших оглядів, між іншим й тому, щоби, користуючись нагодою, пригадати й нашому громадянству кілька маловідомих або передчасно призабутих фактів з недавнього минулого.

III

Ось кілька зразків брехонь, явних і загальних — кілька вирваних з поміж сотень.

„Польська нація — впевняє сміливо п. С. на 23 стор. і на інших — утотожнила перемогу своєї справи з перемогою союзників (антанти)". В дійсности поляки розділили поміж собою ролі — одні „утотожнювали" польську справу з перемогою антанти, другі з перемогою осередного союза, творили леґіони по цім і по тім боці тай так уладилися, щоби бути з переможцями в кожнім випадку, хто-б там і не вийшов переможцем. Це зрештою відповідно до одного з підставових принципів польської народної мудрости, висловленого в знаменитому „Не гонорово, але здрово". Питання тільки, чи побудований на такій кольосальній містифікації твір справді здатний до життя.

Польська пропаґанда, очевидно, силкується вперти в свої жертви — жертвами в даному разі є французькі читачі, політики, дипльомати, — що створена відомими заходами Польща справді велика й надійна потуга. Одначе якраз тут і волос у польському борщі. Нема і не може бути в будуччині справжньої великої потуги без відповідно *великої* й одностайної етнічної маси на питомій етнічній території; коли цей *основний етнічний капітал* сам собою численний і могучий, то він може статися також знарядом панування над окружними областями, етнічно йому чужими, та підчиненими його кольонізації й адміністрації наслідком пануючого в даному моменті укладу відносин. Без пересади можна сказати, що в теперішній Европі 40 міліонів дійсного національного капіталу людського, одностайного й скупченого, це *мінімум* вимогів на велику потугу. Що нижче цієї маси — це другорядні держави (в роді Румунії й Еспанії), що ще нижче — це третьорядні держави (в роді Сербії, далі Болгарії, то що). На стор. 138 (і інших) п. Смоґожевський сміливо бреше, коли впевняє, що поляки — „нація 30 міліонів... якої члени ніколи не відріжняють своїх патріотичних обовязків від своїх горожанських прав". Трицять міліонів! В дійсности кілько є поляків у границях теперішної Річипосполитої? Польські статистики так довго і на такі ріжні способи фальшували статистику, що тепер ніхто не знає дійсного числа польської народности. Приблизно (тай ще в щедрому для поляків вимірі) можна сказати, що є їх всіх коло 18 міліонів. Одначе кілько з них 18 міліонів становить збиту й скупчену польську етнічну масу на етнічній польській території, ударну силу польську, — необхідну підставу польської імперії? Кілько? Було 15 дванацять міліонів? Трохи менше? Трохи більше? Не знаємо, та це знаємо, що цього польського етнічного ниня капіталу в давному Королівстві, в Зах. Галичині і в частині Познанщини таки за мало на велику й претенсіональну імперію. Це капітал на державу в розмірах і силі трохи вищих від Болгарії, трохи нижчих від Сербії. Ніякі фокус-покуси статистики ні пропаґанди тут нічого не змінять. Двацятий вік — не те, що XIV абоXV, і фанфаронство тривко не заступить справдішної ударної спроможности нації. Ні фанфаронство, ні містифікація, ні навіть дипльоматичні комбінації, хоч як вони на перший погляд зручні. Інса може рерум сильнішої всіх картяних будівель.

(Далі буде). В. Левицький.

Висліди виборів

По східно-галицьких містах.

Саме тепер переводяться по всіх східно-галицьких містах вибори до міських рад. Не маючи ще в руках точних даних про переведені досі вибори, подаємо покищо інформації про деякі міста, що дійшли до нас ріжними шляхами.

З тих частинних вислідів, що перед нами, виходить, що український елемент по містах виявив значну дозу національної свідомости і зорганізованости, хоч правда, не в такій мірі, якби бажалося. Зокрема в найбільших провінціональних містах українці не вийшли так, як можна було надіятися і якби нам належалося на основі нашого чисельного стану і стану нашого національного посідання.

Так у Станиславові, де українські кандидати на радних були на спільній компромісовій польсько-жидівській лісті, вибрано з четвертого кола на всіх 12 рад.

*) *Casimir Smogorzewski. La Pologne Restaurée. Préface de M. Auguste Gauvain. Avec 22 portraits et 19 cartes. Gebethner & Wolff, Paris*, 1927. Стор. 360.

Мих. Рудницький.

Претенсії літератури до науки.

1. Замаскована субєктивність.

Вийшла книжка, яка є прегарною нагодою висловити кілька думок на тему нетикану в нас як африканський праліс: про відношення літератури до науки. Проф. Леонід Білецький повідомляє нас в передмові до своєї книжки,*) що „це спроба теоретичної і практичної системи літературно-наукової методольоґії", далі що „автор поклав собі за мету дати першу спробу системи української літературно-наукової критики, яка перед усім допомоглаб українському студентові високих шкіл зрозуміти, що таке наука й у чому полягає наукова праця, — що є література й який її обсяг в освітленні ріжних учених та наукових напрямів, і західно-европейської, й української наукової літератури; які істнують науково-критичні школи, як вони підходять до зрозуміння й дослідження поетичного твору". „Друге завдання автора — на перше місце висунути наукові ідеї та методологичні принципи українських учених..."

Завдання таке велике, що його можна переводити і в 10 таких томах як цей перший. Оцінити його вповні можна буде щойно тоді, коли твір буде закінчений. Але основні погляди автора, які заважать всій дальшій праці, вже видні нині як на долоні. Зачну від того, що в книжці позитивне. Студенти університету мають у ній зібраний великий матеріял поглядів на літературу перших дослідників нашої літератури. Зваживши, що більшість цих творів написана по московському і давно видана, студенти невиховані в московських університетах, найдуть у книзі проф. Білецького сила готового матеріялу, безліч цитат. Друга позитивна риса книжки: спроба звязати досліди над нашою літературою з ідеями европейських критиків, а навіть фільософів.

Та з цього місця починається хиткість усієї будівлі. Причин хиткости цієї паперової архітектури чимало. Автор хоче поєднати щось у роді університетського підручника із „спробою літературно-наукової методології". Це просто недосяжний ідеал: при самостійній спробі літературно-наукової методольоґії треба скинути весь педаґоґічний вантаж банальних, усім відомих фактів і предовгих цитат, а стати віч-у-віч з фільософічними теоріями. З усіма проблемами критики автор полагоджується на 13 перших сторінках: він наводить там дуже поважні імена фільософів, але референі там їх погляди роблять враження гарного орнаменту. Дивно якось бачити поруч себе Бекона, Сен-Сімона, Конта, Лямпрехта і... професорів історії літератури.

Увесь цей вступ — перемішка творців чистих фільософічних систем, соціольоґів і російських професорів пояснюється просто: проф. Білецький глядить на проблеми критики із становища професора, який хоче сортувати теорії та твори. Він вірить у те, що критика літератури може бути наукою на зразок наук точних. Цю проблему, над якою ломив собі голови XIX. вік, який вірив, що точні науки заступлять навіть релігію, розвязав йому його бог — проф. Перетц, якого імення справді дивно найти після сторінки, де пишеться про Архімеда, Нютона, Дарвіна... Але треба признати, що такі імена таки на свойому місці. Бо коли критика має бути наукою, то її прадідами мусять бути Архімеди.

Якже-ж критика стає у проф. Білецького (за проф. Перетцем) наукою? З неї відокремлюються елементи субєктивні. Субєктивізм спочиває в оцінці твору. А „ясно — каже проф. Перетц — що оцінка майже нічого не додає до розуміння предмету, що оцінюється, не поширює наших знаннів (страшна множина!) про нього. З цього висновок, що одна річ — історика літератури, власне: визначити властивости літературних творів, їх ґенезу, відношення до традиції письменної чи усної й т. п., а друга річ — аматора, ділитися враженнями, оцінювати літературні явища з погляду смаку особистого і групового. Остання ні для кого обовязкової сили не має".

Неодин професор літератури є пересвідчений, що він не висловлює ніяких особистих осудів, а тільки обєктивні міркуваня. Що-ж, як ці міркуваня мають бути наукою, то така наука можлива. Треба зробити тільки те, що зробив у своїй книжці проф. Білецький: спорожнити всю критику звести до історії літератури, а всю історію літератури до перевірки текстів, дат, переказування заголовків і змістів. Який із цього наслідок? Такий, що у книжці, яка починається великими іменами Джемса, Зімля, Ф. Ц. С. Шілера, Віндельбанда, автор зупиняється з антикварським пієтизмом при авторах літературних розвідок, яких прізвище соромно було би вимовити поважно людині ознайомленій з европейською критикою. І він це робить зовсім послідовно.

Бо першою функцією кожного історика літератури є відріжнити зерно від полови, вартісний твір від безвартного. А відріжнити значить оцінити, а оцінити значить: виявити субєктивний погляд, а субєктивний погляд, це наслідок наскрізь індивідуального смаку. А індивідуальний смак не має права істнувати в „науці". І він не істнує. Маємо наукову теорію критики, принципи, методольоґічні міркування, а все це разом не дає змоги авторові ствердити, чи імена, які він згадує, взагалі заслуговують на те, щоби їх брати поважно. Адже студентська розвідка ріжниться від твору справжнього критика тільки тим, що її автор не має таланту, смаку і не розуміється на літературі. А досі нема ще науки як пізнавати талант і смак. Їх треба міріти ширшою власного таланту та смаку.

*) Леонід Білецький „Основи української літературно-наукової критики" том I. Вступ. Прага, 1925 (?) Український Громадський Фонд ст. 308

них тільки двох українців, а саме д-ра Івана Волинського і залізничника Антона Когута. В третьому колі вибрано трьох українців: дир. Никифора Данища, зал. робітника М. Галаха і селянина з Книгинина І. Ясінського. Вибори в І. і II. колі відбуваються тепер. Рада міста Станиславова, як і всіх більших міст і сіл, що мають понад 1.000 виборців, складатиметься з 48 членів.

В **Коломиї** переведено теж вибори поки що в четвертому і третьому колі. На компромісовій лісті бльоку трьох народностей вибрано в четвертому колі трьох і в третьому теж трьох українців.

У Стрию український елемент показався значно сильнішим. Там вибрано на спільній лісті чотирьох українських радних в четвертому колі і сімох українців у третьому колі.

В поменших містах виборчі висліди дуже різнородні, в загальному для українців не найгірші. Все залежало від метности самих українців, себто українських виборчих комітетів і від того, скільки українських представників успіли вони запхати на компромісові лісти. Бо треба зазначити, що майже всюди по містах українці зблькувалися до виборів з жидами (переважно сіоністами), а подекуди і з іншими виборчими неукраїнськими групами.

На основі такого компромісу переведено вже ін. вибори в *Снятині, Сколім, Озірній, Підкамені, Бучачі* (покищо четв. коло), *Чабеірній* (четв. коло), *Щирці* (тільки часткова перемога бльоку) і інших містах. *У Косові* вибори дали інший образ: там вибрано в четвертому і другому колі самих жидів, у третому самих українців (12), у першому самих поляків. В багатьох містах і місточках вибори саме відбуваються або відбудуться в найближчих днях, але сливе всюди українці йдуть у бльоку з такими чи іншими жидівськими й польськими угрупуваннями, бо на основі обовязуючої виборчої ординації одній народности було б важко, а то й неможливо перепертн в наших мішаних містах своїх кандидатів до міської ради.

При кінці одно прохання до всіх наших тямучих громадян. Просимо подавати нам негайно після проголошення виборчого висліду короткі звідомлення про переведені вибори в усіх наших містах і більших селах для використання їх у нашому щоденнику. Нехай українське громадянство має таком нагоду і можність підвести підсумки нашої праці, наших успіхів і недомагань. Бо виборчі висліди вказують наглядно на рівень національної свідомости в силі кожної виборчої групи.

Виборчий рух.

ХОДОРІВЩИНА.

Дня 12. червня 1927 р. відбулося в Девятниках віче під голим небом. Віче відкрив д-р **Троян**, адвокат з Ходорова. До президії вибрано: о. **Стисловського**, як предсідателя, п. Василя **Чмира**, господаря з Бертешева, як заступника, Спаса Олексу, як секретаря. Реферат про значіння виборів до громадських рад для українського жіноцтва виголосила п. **Рудницька**, делегатка Центрального Комітету УНДО. Реферат зробив на присутніх жінок велике враження. Обширний реферат про значіння виборів до громадських рад для українського народу виголосив д-р Корнило **Троян**. **Мелимук** Михайло, господар з Девятник, в імени зібраних на вічу зложив подяку референтам та в горячих словах візвав зібраних, щоб зазиви референтів перевели в життя. При кінці віча забрав ще раз голос д-р Троян. Віче закінчив довшою промовою місцевий парох о. декан Н. **Стисловський**. Учасників віча було около 500. Були це громадяни Девятник, Юшковець, Бертешева та Ятвяг, в тому половина жіноцтва.

Дня 13. червня ц. р., себто в другий день Зелених Свят, по величавій маніфестації в память полягших борців за волю України на ходорівському цвинтарі, відбулося віче під голим небом в **Ходорові** на площі Народнього Дому. Віче відкрив д-р К. **Троян**, покликуючи на предсідателя віча о. Тевфіля **Прийму** з Лішнина і селянину Каську **Кручак** з Дубів, на секретаря Івана **Василишина**, селянина з Городища Кор. Відтак привитав і представив зібраним прибувших делегатів: п-ню Стефанію Барановську і **Чапельську** зі Станиславова і д-ра Дмитра **Левицького**, голову УНДО, зі Львова. Предсідатель віча уділив голосу делегатці Союзу Українок п. Стефанії **Барановській**, яка представила зібраним вагу участи українського жіноцтва у виборах до громадських рад, загріваючи все жіноцтво до громадної участи в них. Потім забрав голос д-р Дмитро **Левицький**, який в одногодинному рефераті засував політичне положення українського народу і значення громадських виборів для нас, як під оглядом політичним, так і економічним і зокрема підчеркнув, що добрі висліди тих виборів становитимуть основу оцінки волі, змагань і сили українського народу для закордонних чинників. Ясна річ, що виводи шановного голови УНДО були не по нутру представникові влади, який почав бесідникові перервати, а почувши від зібраних оклики „Деж та польська конституція і свобода слова?" й діставши надто належну відповідь від референта, раз не раз успокоївся, так, що бесідник міг спокійно докінчити свою промову, загрівши все українське населення до одностайности, солідарности й громадної участи у виборах. Промову нагородили учасники віча невгаваючими оплесками, доказ належного зрозуміння всіми висказаних слів. З черги прийшла до слова друга жінка делегатка, п. **Чапельська**, яка в ядерних словах представила зібраним сумну картину нашого незорганізованого жіноцтва, що потягає для нас невдачі за невдачами у всіх ділянках громадського життя. Закликаючи в пориваючий спосіб до зірвання з дотеперішньою байдужністю, візвала жіноцтво до невсипущої праці над собою. Про хід виборчої акції в окрузі, про способи боротьби зі зловживаннями і про способи переведення вже самих виборів в окрузі, як також з важнішими постановами закону обзнакомив зібраних д-р **Троян**, виказуючи на примірах з життя про способи думання і психічні настрої наших народніх мас у важних хвилях народнього життя. Накінець забрав голос предсідник віча о. Теофіль **Прийма** і представивши зібраним сумну господарку наказних комісарів по наших громадах в останніх часах, взивав нарід збитою лавою піти до виборчої урни і в цей спосіб засвідчити волю нашого народу покласти кінець тим невідрадним відносинам і вже раз завести лад і порядок в самоврядних установах. Зібрані закінчили віче народнім гимном і розійшлися підбадьорені на дусі домів.

БЕРЕЖАНЩИНА.

В Б е р е ж а н а х засновано місцевий виборчий комітет, у склад якого увійшли всі верстви українського громадянства без огляду на політичні переконання. Зроблено для агітації чотири віча, з того одно на передмісті Адамівка. Жиди заснували свій комітет, одначе у них є повний розгардіяш.

У п о в і т і праця йде жваво. На жаль, всюди там, де є кольоністи, перші кола для нас страчені. Всюди зачислювано податок дворів у цей спосіб, що дідичі увійшли до І-го кола не як вірилісти, а як найвище оподатковані. Ділялося це в той спосіб, що податок дідича поділено на три части між усіх його свояків. Діються також зловживання з виложенням виборчих ліст. У деяких громадах виборчі лісти взагалі не були виложені навіть на протязі двох тижнів.

СКАЛАТ.

Дня 14. червня ц. р. відбулось заходом Повіт. Нар. Комітету в Скалаті велике виборче віче під голим небом. Віче відкрив гарною промовою д-р Арсеній Т р и г у б ч а к. Предсідником був голова Повіт. Нар. Комітету п. Олександер П і с е ц ь к и й, його заступниками о. Р о м а н З а р и ц ь к и й, парох Вікна і господарі К и в е л ю к зі Скалата і Т и л ь ч а к з Вікна, секретарювали Евген П и н д у с і С т е б е л ь с ь к и й. Делегат Центрального Комітету о. прелат Л. К у н и ц ь к и й у своїй палкій промові виснив програму УНДО і його відношення до поляків та до інших партій. Виборчу ординацію до громадських рад вияснив п. Михайло К о ц ю б к а з Грималова. В дискусії забирали голос: Іван М а с л і й із Супранівки, Прокіп Х о л о д з Луки, К и в е л ю к зі Скалата і Павло Т р е м б а ч. По дискусії забрав удруге голос о. прелат К у н и ц ь к и й, закликаючи все свідоме громадянство до політичної організації і до енергійної підготовки громадських виборів. Віче закрив промовою п. Ол. П і с е ц ь к и й, взиваючи до єдности і солідарности в праці для добра українського народу.

Загальні Збори Пенсійного Інституту.

Дня 29. червня ц. р. відбулися V. Загальні Збори Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові. Звіт Старшини з діяльности за діловий рік 1926 і рахункове замкнення, по довгій дискусії, одобрено одноголосно. До нової Старшини вибрані пп.: Буняк П., Васильків, Гаврилко А., Галяревич Ю., Доманик И., Кіт П., Корчинський М., Кудрик В., Курилко И., Лазорко М., Полянський В., Ясінчук Л.; як заступники: Личковський К., Павлів О., Храпливий Е., Шитинський С.; ревізори: Волошиновський С., Ольховий В., Скрипка М.; заступники: Карпінський О., Левицький Р. — Справу доповнення премійних резерв спомагаючими членами в ціли вирівнання недобору, випливаючого з асекураційно-технічного білянсу з 1925 р., передано до полагодження новій старшині. — Зборам проводив п. Буняк, секретарювали пп. Полянський і Яворський.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Кріза німецького уряду?

Берлін, 29. червня 1927.

В урядовій коаліції від кількох днів замітні непорозуміння. Непорозуміння це відбилось теж на засіданні правничої комісії райхстагу, на якім розглядано внесення лівих груп, що домагається продовження обовязуючої сили закону, яка кінчиться з кінцем червня. Закон цей завішує процеси між бувш. династіями і краями нім. держави. Представник мін-ства внутр. справ заявився проти продовження обовязуючої сили того закону. Проти становища уряду і нім.-нац. фракцій виступили не лише демократи і соціялісти, але і представники деяких країв, як Турингії, Гесії і Мекленбург-Шверіну. Вони заявили, що процеси, з якими виступають бувші володарі проти їх країв, загрожують руїною тим краям. Сама Турингія мусить боротися проти 25 процесів за відшкодування, з якими виступили члени бувшої пануючої династії. В голосуванні центрова фракція покинула спільний фронт урядової коаліції і голосувала проти уряду, піддержуючи внесення демократів і соціялістів. Внесення принято 15 голосами проти 11. Вислід цей зробив у райхстагу велике враження.

В Німеччині приготовляється монарх. переворот?

Берлін, 29. червня 1927.

„Вельт ам Абенд" подає сензаційні вісти про мниму монархістичну змову, якої джерела треба дошукуватися в Дорні. Ініціяторкою тої змови, якої метою є привернення німецької монархії з Вільгельмом на чолі, є ніби то його жінка Герміна.

Доде в Бельгії!

Брюселя, 29. червня 1927.

Брюсельська телегр. агенція подає із застереженням чутку, начеб Доде у товаристві двох товаришів вечеряв у Намюрі, куди приїхав автом. Після сніданку Доде відіхав у напрямі Брюселі.

Арештування нач. ред. „Аксіон Франсез".

Париж, 29. червня 1927.

Вчора переводжено довший час ревізію в льокалях час. „Аксіон Франсез", щоби ствердити, чи телефони, якім Доде завдячує увільнення, не походили з редакції „Аксіон Франсез". На вістку про ревізію величезні товпи народу обступили будинок редакції; між ними були сотки роялістів. Ревізія ствердила, що в редакції є три телефони неполучені з централею, але не стверджено куди ведуть ці телефони. Передбачують арештування серед роялістичних провідників. В полудне арештовано начального редактора „Аксіон Франсез" Моріса Піжо. Около 200 роялістів намагалося уладити маніфестацію перед парляментом.

Бирд відлетів до Парижа.

Льондон, 29. червня 1927.

З Ню Иорку повідомляють, що нині в год. 5.24 (американський час) летун Бирд почав лет до Парижа. Рішився Бирд летіти зовсім ненадійно, так що членів залоги це заскочило, а при відлеті було дуже мало людей. В год. 12·15 Бирдів літак бачили в Новій Шотляндії.

Лет Сан Франціско-Гонолюлю.

Льондон, 29. червня 1927.

Із Гвайтфилду повідомляють, що там причалив в год. 6·22 (по гонолюльському часі) летун Мейтленд. Йому першому вдалося перелетіли зі Сан Франціско до Гонолюлю. Дорогу цю, що виносить 2.400 миль, Мейтленд перелетів за 25 год. 43 хвилі.

Затьма сонця.

Температура обнизилася, птахи перестали співати.

Льондон, 29. червня 1927.

Нинішню затьму сонця в Англії було дуже добре видно. Насамперед світло посіріло, потім сталось брунатне, температура обнизилася, птахи перестали співати. Велика тінь упала на сонце, потім настала повна темрява. Після 23 секунд почало постепенно розвиднюватися, але заки світло сталося зовсім природне, довкола сонця заблиснув величавий вінець золотих і срібних промінів. По обрахункам одного астронома найближча затьма видна буде в півн. Сіямі в 1929. році.

Вибори.

Грималів.

Перейшла ліста бльоку трьох національностей. 4-те коло: 6 українців, 3 жиди, 3 поляки; 3-те коло: поляків 5, українців 4, жидів 3; 2-ге коло: українці і жиди 8, поляки 2; 1-ше коло: поляки 8, українці 2, жиди 2.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·90·50—8·91·00, канадійський долар 8·88—8·88·50. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·88, англійський фунт 43·34, швайцарські франки 171·72, французькі франки 34·88, бельгійські франки 24·75, італійські ліри 51, голяндські гульдени 357·60, шведські корони 238·75, данські корони 238·10, норвежські корони 230·30, чеські корони 26·44, австрійські шілінги 125·54, німецькі марки 211, данцігські гульдени 172·50.

НОВИНКИ.

— **Похоронний хоровід Словацького.** З описів переносин Словацького на Вавель дня 28. ц. м. видко, що Краків і вся Польща не бачили ще такого величнього свята. Тлінні останки поета спочили на пурпурнім катафальку на Барбакані, під високим пурпурно-білим бальдахимом. По боках горіли жеврії. Під домовиною стояли урни із грудками землі з могил матері поета, із Кремінця, батька поета з Вильни і з французькою землею. Вартували представники 14 ох полків. На бальконі проти домовини вівтар; скрізь смолоскипи та прислані вінки. Перед домовиною представники уряду, війська письменства, науки. Після Служби Божої офіцири переносять домовину на кароцу з 6 білими кіньми, вкаітчану дубовим листям. Перед нею дефілює 20.000 народу: делегати всіх установ, організацій, професій, міст, суспільних кляс і шкіл, з прапорами та вінками. Похорони йдуть біля Марійського собору та старого ратуша. Перед костелом св. Анни зупиняються; голова комітету проф. Каленбах промовляє. Весь шлях на Вавель серед прапорів. На замкове подвіря входить домовина на плечех 16 громадян, вибраних із усіх делегацій, що чотири рази чергуються. Пів до 1-ої марш. Пілсудський виголосив довшу промову: ядерну та сильну. Після нього вищі офіцири перенесли домовину до Вавельського собору, осяяного всіма світлами. Промовляв ще еп. Годлевський, відправивши молебень. Коли домовину склали в гробницю, в саркофаг, 21 гарматніх вистрілів сповістило всіх про останній мент мандрівки поета з париського цвинтаря на Вавель.

— **Ювилей Ольги Кобилянської.** Буковинські земляки приготовляються до ювилейного свята О л ь г и К о б и л я н с ь к о ї, в честь 40-літньої діяльности великої письменниці. Почин до нього дала місцева „Жіноча Громада", скликавши представників усіх товариств у Чернівцях. Святом займеться окремий комітет; воно призначене на початок осени. Комітет подасть своєчасно до відома ширшого загалу подробиці ювилею і прохає вже тепер нашу всю пресу попередити наше громадянство звісткою про намірене свято.

— **Чехословацьке свято біля Зборова.** Дни 2. і 3. липня ц. р. приїзджає до Зборова чехо-словацька прогулька в числі півтора тисячки паломників на могили своїх земляків-легіонерів, яких кількасот упало там підчас великої війни, борючись проти австро-німецьких військ. Слід булоб і нашим місцевим землякам узяти численну участь у цьому святі із національними відзнаками, прапорами й вінками, щоб зазначити своє спочування для впавших героїв і пригадати приїзжим гостям, що й ми істнуємо і що погибші сини чеської землі спочили на землі українській. При нагоді цього свята відбудеться на полях Зборова святочне відслонення памятника в честь полягших. Між приїзжими гістьми з Чехословаччини будуть найвизначніші представники чеського народу, зокрема богато високих військових, пластунів, спортовців і т. д.

— **Примхи літа.** У вівторок пополудне Львів після тропікальної спеки відвідала буря, яка дула пустарним піском і гнула додолу високі дерева. Після неї настав справжній осінний холод. Якщо цей вітер скажеців і по селах — то в неодному місці мусів заподіяти таку велику школу як у Глинянах.

— **Наші артисти на чужині.** З обнви, яка попала в наші руки довідуємось, що наш молодий талановитий маляр Гаєщенко, на якого минулого року париська критика звернула увагу, дає тепер ви-

ставку своїх рисунків в „Галерії модерного мистецтва" в Остенді.

— **Відмовлені візи.** Радянський уряд відмовив проф. Кримському і проф. Тимченкові візи на виїзд до Варшави на конгрес істориків.

— **Важко доказати.** Вчора розбирав львівський суд справу, якої головна основа стає щораз частіше предметом процесу: 17-літній парубок Міґа з Лани, заявив, що відзнання його брата були складені під побоями та на шнурі, на який повісили його місцеві поліцаї. Поліцаї позвали його в суд за клевету. „Газета Поранна" додає до цього такий влучний коментар: „Кожний постерунковий з обуренням заперечує, а відтак обвинувачує буцім-то побитого в злочині клевети і того, що жалується, засуджують на вязницю, бо він не має ніяких доказів, що каже правду, тому, що якби навіть постерунковий зробив це зловживання, то преці він на це свідків не кличе, а у власній справі він сам є свідком проти того, що жалується". Одним словом: коли ніхто не бачить — бити можна!

— **Знеохочені до життя.** Гірке життя львівські громадяни щораз частіше запивають йодиною; вчора було знов таких двох: один 78-літній книгарський помічник зробив це тому, що йому вкрали гроші, другий робітник Микола Івасько не хотів навіть сказати причини.

— **Земляк хасидом.** Щойно через жидівську пресу дійшла до нас цікава звістка про земляка з Комарна, Данила Федуха, учителя, який перейшов на юдаїзм. Він утримувався з лекцій по хасидських домах, приятелював з жидами ортодоксами, почав учитися жидівської та гебрайської мови і навіть студіював талмуд і Старий Завіт у Бет-Гамідраші, школі для хасидів. Федух хотів перейти на юдаїзм при помочі комарнянських рабінів, але вони відмовились, так, що він мусів прохати підмоги у переїзжого рабіна, який узяв його із собою до Варшави, де Федух працює до нині в якійсь жидівській фабриці. Цікаве, що цей прихильник талмуду пробував переконати і свою жінку, щоби разом з ним змінила віру і покинув її. Уявляємо собі, що для жінки ортодокса-неофіта та матері-селянки такий перехід мусів бути дуже болісний. Але і для самого земляка... також.

— **Проти самосудів.** Американський президент Кулідж виголосив цими днями важку промову, в якій напятнував з обуренням досить часте явище серед своїх громадян, що вони не ожидаючи розсліду справи виконують на винуватих самосуд. Нерідко трапляється, що жертвою розгуканої юрби паде невинна людина, тільки підозріла в злочині. Гнів юрби легко звертається проти тих, які не користуються в Америці рівними громадянськими правами: проти муринів і індіян. Одно індіянське племя Сіюкс, з вдячности за таку оборону своєї шкіри, переслало Куліджеві почесний титул свого вожда, назвавши його „Спокійні води".

— **Книга життя.** Радянський уряд має намір завести в кождім селі спеціяльні книги при сельрадах, де кожний голова родини вписував би всі інформації про себе та своїх членів: від дня уродин, худобу, військової служби, податків, урядових повідомлень аж до стану свого господарства. З такої книги можна би довідатися, хто має право голосувати, скільки хто має худоби, які школи, що куплено та продано — просто все життя людини та політично-суспільно-економічний стан країни. Ідея гідна найбільших мрійників людства! Треба тільки всіх навчити писати, виховати в них сильну дисципліну і... майже літературний талант. Або розділити всіх письменників і публіцистів по селах, щоби зранку до ночі ходили по хатах і після широї розмови переносили всі факти в деннник.

— **Цілющі сльози.** Знаємо давно, що добре виплакатись — велика полекша у важких хвилинах. Але щойно тепер довідуємось, яку іншу силу мають сльози. Льондонський лікар д-р Флемінґ відкрив, що сльози — це прегарний дезинфекційний середник і що одна сльоза в силі збити мільйони мікробів, коли впаде на них. Хемічна субстанція сліз така сильна, що тою самою сльозою можна вбивати зрічно нові мікроби. Д-р Флемінґ твердить, що ця субстанція розлита по всьому тілі і вдержує напір мікробів, які атакують нас міліонами. Щоби її як слід використати треба би ще тільки... вміти змивати мікроби слізми. Які це дива не скриває людський організм! Читачу, не плач із зворушення: сльози треба від нині шанувати.

— **Світова всячина.** Відчинено новий парлямент південної Ірляндії; партія де Валери, відмовившись скласти традиційну присягу, не допущена в парлямент. Президентом вибраний знова Косґрейв, який створив новий кабінет. — У Льондоні робітники величавською маніфестацією протестували проти закону про тредунйони. — У Ленінграді та околиці після дощів прийшла така спека, що залізничі шини в деяких місцях розширились. На Балтійській лінії з тої причини 13 поїздів зупинилось на кілька годин. — У Мілані арештували священика Ґальбіоті, якого обвинувачують у протифашістівській пропаганді. — У Шегеді (Мадярщина) почався конгрес міжнародного союзу студентів. — У Тегерані засудили на смерть чотирьох урядовців військового міністерства за протидержавну змову. — Цими днями святкували в Льондоні день уродин наслідника престолу, князя Уельського, який скінчив 33 роки. — У Харкові організують найбільшу друкарню в СРСР, в якій будуть друкуватись усі місцеві часописи та журнали; її будова коштуватиме 3,400.000 карб.

На самооборону.

На спеціяльний фонд Українського Національно-Демократичного Обєднання, призначений на переведення громадських виборів, зложили отсі громадяни:

16.	д-р А. Горбачевський, Чортків,	10 дол.
17.	дир. Микола Турин, Тернопіль,	5 „
18.	Ю. Ломаґа, Львів,	24·50 зол.
19.	о. Іван Токар, Підгайці,	80 зол.
20.	М. Олексин, Львів,	13 „
21.	Невідомий	20 дол.
22.	проф. Амбр. Березовський, Львів,	2 „
23.	о. Омелян Горчинський, Львів,	1 „

(Дальше буде.)

Всячина.

Роковини єгиптольоґа. Рік 1799 є датою народин нової — дуже цікавої науки, якій на імя єгиптольоґія. Тоді відкрили випадково при будові военних насипів в Росетті відому плиту з текстом ієроґліфічним, демотичним і грецьким, що спрямувало дослідників уже на властивий шлях студій. Між першими піонірами цієї ділянки стояли такі люди, як англієць д-р (мед.) Янґ, французький академік де Сасі, згодом виступив на овид велитень Шамполіон. Одначе його працю перервала за скоро смерть і діло дальших відкрить прийшлося вести його наслідникам. У Франції, непокоєній военними злиднями, — не йшло це надто швидко, а в Німеччині перші єгиптольоґи, проф. Зайферт і д-р Ульманн, добачували у теоріях Янґа й Шамполіона богато помилок і тому вибрали іншу мету, але зійшли самі на бездоріже. Успішно зачали працювати там щойно Бунзен, Лепсіюс і Еберс, хоча і в їх творчости найшлося чимало неточних місць. Тимчасом у 1827 р. прийшов у Берліні на світ синок звичайного десятника ґвардійських гузарів Гайнріх Бруґш. Будучи ще учеником III. кл. ґімназійної розчитувався він залюбки в Геродоті й під впливом цеї лектури заволоділа ним якась могутня пристрасть пізнати минувшину старинного Єгипту. Талановитий він став уже тоді домашнім вчителем і заощаджені гроші обертав на книжки про цей вимріяний, чарівний край. При цьому не занедбував практичних студіїв і цілими годинами просиджував у староєгипетському берлінському музею переписуючи з найбільшою увагою папіруси, покриті демотичним народнім письмом давних єгиптян та перекладав їх при помочі підручників Шамполіона й Козеґартена на німецьку мову. А все це робила 14-літня дитина! Зацікавлений таким поривом і пильністю молодого хлопяти тодішній директор музею Пассалякка занявся ним, скермовуючи його перш за все на систематичне вивчення демотичного письма, подаючи йому відповідні вказівки і книги. Успіх був імпозантний, Бруґш — заки ще скінчив ґімназію, — був уже автором демотичної граматики т. з. *„Scripetura Aegyptiorum demotica ex papyris et inscriptionibus explanata"*. Завдяки другому його меценатові Олександрові Гумбольдтові вийшла вона друком і її приняли незвичайно прихильно навіть такі поваги як Е. Руже. Тоді Пассалякка звернув увагу самого короля Фридриха на молодого вченого. Король дав йому значну стипендію на час університетських студій, а після їх скінчення обіцяв більшу грошеву підмогу на подорож до Єгипту. Казочний край Фараонів побачив Бруґш вперше в 1852 р. завдяки королівській помочі. На руїнах Мемфісу познайомився він з французьким єгиптольоґом Маріеттом, занятим тоді при розкопках підземельних гробів „серапея", звідки добував саркофаґи святих тіл апісів. Бруґш віддавав йому при цій роботі великі прислуги, толкуючи численні демотичні тексти — одначе лише у фраґментах, бо недовірчивий француз боявся суперництва і не розкривав перед ним своїх плянів. В Єгипті лишився Бруґш два роки, студіюючи невпинно мовознавство, історію та культуру на руїнах святинь, теремів і гробниць. За поворотом до вітчини відзначив його король почестями, і він габілітувався на доцента університету. Одначе виклади в недовзі перервав і виїхав знову над Ніль, доручений Гумбольдтом до ведення розкопок вже самостійно та з метою заснувати музей у Каірі. Крім цих праць Бруґш приготовляв до друку „Історію Єгипту", яку й видав тоді французькою мовою коштом тогочасного кедива Саіда-Паші. Твір цей — перший в своєму роді взагалі, — появився 1879 р. також у німецькому перекладі. Але ласкава досі доля не щадила дослідникові тяжких моментів. Помер його улюблений батько, зійшов зі світа в рік пізніше його меценат Гумбольдт а Король Фридрих Вільгельм попав у божевілля. Із важкого настрою отрясся Бруґш щойно тоді, коли виправився з посольством на двір перського шаха до Теґерану. Треба було запевнити собі побут в Єгипті для дальшої наукової акції. Саме тому перейшов він на дипломатичну службу, але вона спиняла його у науковій праці. Він розвинув її живійше, коли став звичайним професором університету в Ґетінґен. Він видає „Демотичний і єроґліфічний словник" у 1886—1888 рр., 7 томах. Цей твір є ще й сьогодні основою орієнтальних студій. Наукова горячка Бруґша не позволила йому довго сидіти супокійно. На запрошення нового кедива Єгипту Ісмаїла-Паші він виїхав знов до Каіру, де користуючи з підмоги Ісмаїла веде археольоґічні студії при розкопах в Таніс, Абиді, Дендер, і Едфу Тебах тощо, відкриваючи цілий ряд вельми цінних памятників. Він заснував часопис, посвячений єгипетській давнині *„Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde"*, який був головним осередком праць у тому напрямі в Німеччині. Бруґш вернув до Німеччини, тільки на короткий час. Дальші літа свойого життя він у подорожах до Сирії — побіч Єгипту, — Лібії, Греції, Італії, Персії, де вдруге був леґаційним радником німецького посольства на дворі шаха. Повернувши з дороги до родинного Берліна, став викладати від р. 1886. та ледви в характері приватного доцента Земляки забули, а може й не хотіли зрозуміти ваги його праці. В р. 1891. поручено йому від німецького уряду наукову місію до Єгипту, з якої привіз гарний гостинець своїм родимцям, бо 3000 звоїв папірусу! Помер дня 9. вересня 1894 р. Бруґш випустив у світ довгу низку творів; годі їх тут хочби навести. Є там астрономія старих єгиптян, їхні ґеоґрафічні погляди, їхня історія, мова, фільософія, релігія, поезія і мистецтво. А відтворив він це так живо, немов би воскресив старовинну культуру. Його фундаментальна праця, це *„Die altägyptische Gräberwelt"*, далі *„Religion u. Mythologie der alten Aegypter"*. *Dictionnaire géographique d' ancien Egypte. Thesaurus inscriptionum aegyptiacarum.* Ми так мало цікавимось дослідами старовини далеких народів, що й в думку нам не прийде, які перспективи відкривають вони у науковій і творчій праці. Чи житепис такого вченого не розбуджує в нас бодай туги за далекими країнами?

Дамян М. Горняткевич.

Окраїни Львова.

Вияснення зі Знесіння.

В 141. ч. „Діла" з дня 28. VI. 1927 появилася непідписана стаття п. н. „Окраїни Львова" (Вибори на Знесінні), наприкінці котрої міститься зовсім неправдива інформація. В ній закидається, будьто би урядовець Ревізійного Союзу українських кооператив С. Л. роздавав українським виборцям перед самим актом вибору польські компромісові картки, замісць карток з українськими кандидатами. Тому, що в згаданому урядовцеві С. Л. приходиться мені з прикрістю догадуватися моєї особи з тої простої причини, що в згаданому Т-ві, крім мене, нема жадного урядовця з такими ініціялами імени й назвиска, котрий походив би зі Знесіння, — заявляю на отсьому місці категорично, що натяк цей в цілій основі розминається з правдою. Ніколи й нікому з українських виборців я не лише не давав польських компромісових карток, але навпаки: як карний член українського виборчого комітету роздавав я тільки українські картки, чого свідком є п. Куртяк, рівнож член виборчого комітету, мій невідступний співпрацівник у передвиборчій акції на Знесінні. Наводити більше переконуючих арґументів уважаю зайвим, бо моя особа і праця на знесінському ґрунті є тамошнім людям аж надто відома, а довіря, яке маю серед знесінського громадянства, ніхто, я в тому певний, не зможе захитати.

Степан Лужняк,
урядовець Ревіз. Союзу Українських Кооператив у Львові.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру.
Бібрка 1. VII. Воскресеніє.
2. VII. Дні нашого життя.
3. VII. Блакитний лис.
Ходорів 4. VII. Чесна Зузанна.
5. VII. Блакитний лис.
6. VII. Життя Людини. 1—5

Вписи до 5-кл. хлопячої школи ім. Шевченка, вул. Мохнацького 12. відбуваються щоденно від год. 9—12 і від 3—6 попол. — *Управа Школи.* 2476

„Союз Українок" запрошує своїх членів і прихильників на закінчення курсу інструкторок, яке відбудеться в суботу 2. липня ц. р. о год. 5-ій попол. у великій сали „Бесіди" Рутовського 22. Рівночасно можна буде оглянути виставу робіт учасниць курсу. — *Головний Виділ Союзу Українок.* 1—1

В справі збірки на інвалідів УГА. З днем 26 ц. м. скінчився речинець Зеленосвяточної збірки на українських інвалідів. Просимо наші філії та повітові комітети зібрати всі розіслані листи й жертви та переслати разом із звітом до нашої канцелярії. Всіх Вп. Збирачів по селах і містах просимо не задержувати лист і не проволікати з відсилкою жертв, бо звіт із збірки мусить бути в короткім речинці поданий до відома адміністраційної влади. — Управа УКТОНІ у Львові. 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10